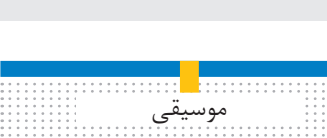

خطر ابطال شناسنامه ایرانی مولانا

چرا باید در برابر مصادرهِ مفاخرِ کشور مان صف‌ارایی کنیم؟

نواثیان – امروز روز بزرگداشت مولانا، شاعر و عارف نامی ایرانی و پارسی‌گوست. هنگامی که از واژه ایرانی برای معرفی مولانا استفاده می‌کنیم، منظورمان تعلق به گستره‌ای در پهنه جغرافیایی مشخص نیست؛ ایرانی بودن مولانا، حکایت از فرهنگی دارد که در حیطه‌ای وسیع از مرزهای چین و قلب هندوستان تا کرانه‌های مدیترانه گسترش یافته‌است؛ این فرهنگ، لوازم، مشخصات و ویژگی‌های خاص خود را دارد و طی قرن‌ها، از امتزاج دستاوردهای فرهنگی اقوام گوناگون، بارور شده‌است؛ گنجینه‌ای که با همت همه اقوام ساکن در فلات ایران و مجاور آن شکل گرفت و زیر عنوان فرهنگ ایرانی اسلامی بالید و بقا یافت. مولانا، جلوه بارز چنین دستاورد سترگی است؛ زاده خراسان و بزرگ شده قونیه و پرورش‌یافته در فضایی که معطر به عطر اسلام و خصایص فرهنگ ایرانی است؛ فرهنگی که باید بر جسته‌ترین و چه آن‌را، بهره‌مندی از زبان فارسی بدانیم. زبان فارسی نشانی از نفوذ فرهنگ ایرانی اسلامی است؛ این که شاعران نام‌آشنای تاریخ ما، از نظامی گرفته تا مولانا و دیگران، گرفتار طمع ورزی برخی دولت‌های همسایه و تفکراتی شده‌اند که می‌خواهند مرزهای جدید و ناهمگون فرهنگی را بر گستره وسیع فرهنگ باستانی ایرانی ترسیم کنند، نمی‌تواند باعث کاسته شدن از قدر و منزلت زبان فارسی در سرزمین‌هایی شود که نشان فرهنگ ایرانی بر تارک آن‌ها می‌درخشد. مصادره مفاخر، پدیده شوم قرن اخیر و دورانی است که کشور‌های ریز و درشت تازمان تأسیس شده، برای خلق هویت جعلی به آن‌روآوردند و کوشیدند تا با تغییر شناسنامه فرهنگی ملی امثال مولانا، منکر فرهنگ به نام فرهنگ ایرانی شوند که همچون خورشید بر تارک تاریخ بشریت می‌تابد و می‌درخشد؛ راست گفت استاد مهدی محقق که مصادره کنندگان مولانا و نظامی، حتی یک خط از اشعار آن‌ها را نمی‌توانند بخوانند! نیاز امروز ما، به پاسداری از این فرهنگ، یک نیاز ضروری است که در کنار دیپلماسی فرهنگی دولت‌ها، می‌تواند امیدها را زنده نگه دارد و پاسدار هویت فرهنگ برپه‌نامه باشد؛ کوشش‌های ما برای معرفی مفاخری مانند مولوی در سطح ملی و جهانی، قادر است مفهوم فرهنگ ایرانی اسلامی را به جهانپیان‌آدآوری کند.

موسیقی

شاهین فرهت از خلق نخستین سمفونی کلاسیک ایرانی با موضوع کرونا خبر داد که با حضور یک صد هنرمند اجرا می‌شود. به گزارش ایسنا، جلسه گروه تخصصی موسیقی فرهنگستان هنر، با ریاست شاهین فرهت، عضو پیوسته فرهنگستان هنر و با همراهی اعضای گروه تشکیل شد. فرهت در این نشست گفت: «بر خلاف بسیاری از مردم، اوضاع و شرایط فرهنگی و همه‌گیری کرونا برای من مزیت‌هایی هم داشت و سبب شد در خانه بمانم و به کار مداوم و باتمركز بپردازم. من کرونا را اثرزادی کرونا می‌نامم که سوژه‌ای در آماتیک و دینامیک برای ساخت اثر است و راحت می‌تواند مورد الهام واقع شود. تم اصلی این سمفونی نیز مانند خود کرونا، تراژیک است. شمیانی ویژه آقای نامور مطلق هم سبب خلق سمفونی جدید کرونا شد. این اثر سمفونی شماره ۲۱ من است و قسمت اول آن با موفقیت به پایان رسیده است. از نظر من قسمت اول سمفونی که تمام می‌شود، نوشتن باقی آن طبق روال است». رئیس گروه تخصصی موسیقی فرهنگستان هنر، درباره نقطه اشتراک میان کرونا و موسیقی کلاسیک گفت: «موسیقی سمفونیک و کلاسیک، گویای دراماتیسیم در زندگی است و پستی‌وبلندی‌های آن دارای دینامیکی جذاب است و هر اپیزود در زندگی می‌تواند سوژه و الهامی برای ساخت اثر در این حوزه شود. در ایران، تا آن‌جا که من شنیده‌ام، تجربه موسیقی سمفونیک با موضوع کرونا نداشته‌ام و این اولین اثر کلاسیک ایرانی با الهام از این موضوع است».

الیه‌آر انبیا– «هین سخن تازه بگوتادو جهان تازه شود/ و ارهد از حد جهان بی حد و اندازه شود». سخنش همچنان پس از هشتصدواندی سال، نه تنها برای ما ایرانیان، بلکه برای تمام مردم جهان تازه‌است؛ که پیام صلح، دوستی، برادری و محبت در خود دارد. از این رو می‌توان به قول استاد شفییی کدکنی، قرن ۲۱ را قرن جهانگشایی معنوی مولانا دانست؛ گواه روشن آن هم رکورد زن‌فروش مثنوی و غزلیات شمس در آمریکاست. امروز هشتم مهرماه، سالروز بزرگداشت مولانا جلال‌الدین محمد بلخی، شاعر و عارف پرآوازه است. درباره شعر مولانا و از جهانی شدن آن با دکتر محمدرضا راشد محصل، استاد زبان و ادب فارسی دانشگاه فردوسی گفت‌وگو کرده‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

در ابتدا مختصری درباره زندگی و زمانه مولانا جلال‌الدین محمد بلخی توضیح دهید.

جلال‌الدین محمد بلخی فرزند سلطان العلما مشهور به بهاء‌الدین است. تخلص مولانا در ابتدا «خمش» بوده و بعد از روبه‌رو شدن با شمس تبریزی، تخلص او در اشعار به‌ویژه در غزلیات، شمس تبریزی یا شمس الحق تبریزی شد. پدر او از مشایخ عرفا بود و مجلس تدریس و وعظ و فتوا را هم داشت، اما به دلیل رنجش از سلطان محمد خوارزمشاه، از بلخ به سمت آسیای صغیر حرکت کرد. در نیشابور عطار را دید و او درباره فرزندش آینده‌جایی را پیش‌بینی کرد. خانواده مولانا مدتی را در دمشق گذراندند و بعد به قونیه رفتند و آن‌جا ساکن شدند. در قونیه، به‌ران‌الدین محقق ترمذی که شاگرد بها و ولد او از بزرگان عرفان بود، تربیت جلال‌الدین را بر عهده گرفت. در سال ۶۴۲ هجری قمری، شمس تبریزی به قونیه آمد و از آن تاریخ مولانای صاحب فتوا و تدریس، شیفته شمس شد و درس و فتوا را کنار گذاشت و به نگارش تدریس و نقد شمس و مولانا دو جانبه‌بود. به‌همان ترتیب که مولانا شمس را بزرگ می‌داشت، شمس هم مولانا را بزرگ می‌شمرد و می‌گفت در اوصاف بر جسته تجلی پیدا کرده‌است.

اگر شمس تبریزی نبود، مولانا به چنین جایگاهی دست‌پیدای می‌کرد؟
مشکل‌پنهان گفت‌گه می‌توانست چنین جایگاهی را پیدا کند. مولانا صاحب فتوا و منبر بود و جزو مدرسان برجسته، ولی این مقامی را که در نتیجه مصاحبت با شمس پیدا کرد، در صورت عدم دیدار

قرن ۲۱؛ دوران جهانگشایی مولوی

گفت‌وگوی خراسان با دکتر راشد محصل، استاد ادب فارسی درباره جاذبه‌های اندیشه و شعر مولانا در روز بزرگداشت او

نمای از ساختمان آرامگاه مولانا در قونیه

مهم‌ترین درس مولانا برای بشر امروز چیست؟

تسکین قلب و بیدار کردن ذهن بشر به معارف مختلف. همچنین آماده‌کردن افراد برای پذیرش جوهره اصلی شعر غنایی که همان عشق است؛ عشقی که نماینده بازتاب‌های عاطفی انسانی در برابر زیبایی و کمال است. روح عظیم مولانا در افاق‌اعلای عشق، در گونه‌عرفانی آن و در کلام تجلی پیدا می‌کند. توصیفات او سراسر کمال‌بخشی است. این کمال‌بخشی و مفاهیم انسان‌ساز در مثنوی و دیوان به مولانا اعتبار داده و آثارش را ماندگار کرده‌است.

درباره فهم آثار مولانا بهتر است

از چه منابعی بهره‌برگیریم؟

به نظر من افراد ابتدا باید از تفکر و اندیشه خود کمک بگیرند و بعد از آن به آثاری که درباره

با او، به احتمال زیاد نمی‌داشت.

مولانا پیش از دیدار با

شمس هم شعر می‌سرود؟

قطعاً چنین بوده‌است. اگر چه عده‌ای می‌گویند مولانا قبل از شمس شعر نگفته، ولی این گفته نادرست است. در منابعی از مرحوم فروزانفر و عبدالباقی گولپینارلی (پژوهشگر اهل ترکیه) که دکتر سبحانی آن را ترجمه کرده، آمده که مولانا پیش از دیدار با شمس هم شعر می‌سروده‌است.

چهره مولانا در دیوان شمس چه

تفاوتی با چهره او در مثنوی معنوی دارد؟

دیوان شمس سراسر شور و عشق است، در حالی که مثنوی مجموعه‌ای از معارف عرفانی و بشری است؛ یک دایره‌المعارف کامل. دفتر اول تا ششم مثنوی در زمینه‌های مختلف سروده شده و آکنده از تمثیل‌های بسیار جالب و جذاب است.

راز جهانی شدن شعر مولانا

چیست؟

آن‌چه مولانا را نه تنها در ایران و قونیه، بلکه در جهان مشهور می‌کند، اشعار بیدارکننده و بیانیه‌های فکری برارزش‌اوست که از خاطره‌های جمعی، یعنی تمثیل‌ها مایه می‌گیرد و در شعر تجلی پیدا کرده‌است. شعر او ابعاد مختلفی دارد و از معارف بشری آکنده است. افراد در مطالعه غزلیات شمس یا مثنوی آن‌چه موردنظرشان است، می‌بینند. این است که مولانا را در دنیا مشهور کرده‌است.

جنگ، هزار داستان نانوشته دارد

گفت‌وگو با علی‌براتی گجوان، داستان‌نویس و منتقد ادبیات دفاع مقدس درباره فرصت‌ها

و چالش‌های پیش‌روی نویسندگان این عرصه

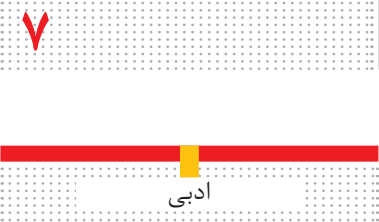

این‌ها ناگفته‌پیداست چه آثاری است. طی حدود ۷۰ جلسه نقد و بررسی آثار دفاع مقدس در آستان قدس با آثاری قابل قبول و جاندار مواجه نشدم. چون نویسنده تجربه لازم را برای نگارش در این زمینه ندارد. در این جلسات، کتابی را نقد کردیم که مخاطبان حتی به ویرایش آن نیز ایراد گرفته بودند. درباره جنگ و انقلاب موضوعات بسیار بسیار زیادی داریم، ولی این مشکلات هم سرراهست».

■ **داستان‌های جنگ جذابیت بیشتری دارند**

این نویسنده و منتقد درباره استقبال مخاطب امروزی از داستان‌ها و رمان‌های دفاع مقدس می‌گوید: «در حیطه دفاع مقدس و جنگ، هنوز خیلی موضوع داریم و البته زاویه دید نویسنده و پرداختن او به موضوع هم خیلی مهم است. من خود سعی می‌کنم سراغ موضوعات جذاب‌بروم که اگر مخاطب متوجه نشد از چه ساختاری در داستان استفاده کردم یا لایه‌های دوم و سوم داستان‌م را متوجه نشد، حداقل با خودش بگوید چه موضوع جذاب است. اگر ما موضوعات جذاب را برای نوشتن انتخاب کنیم، مخاطب هم استقبال می‌کند. یکی از دوستان به من گفت که خانمی همسر یکی از شهدای انقلاب بودند و بعد با یک جانباز از دواج می‌کند و صاحب سه فرزند می‌شود که این جانباز هم بعد از ۳۰ سال شهید می‌شود. دیدم زندگی این خانم داستان جذابی دارد و و واقعا فکر الگو می‌تواند باشد، اما با نشر دولتی صحبت کردیم،

ادب و هنر

ادبی

شناسایی دومین مثنوی تاریخ‌دار ایران

کارشناسان و فهرست‌نویسان سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، دومین مثنوی تاریخ‌دار باتاریخ کتاب ۲۰ شعبان ۸۳۸ قمری را شناسایی کردند. به گزارش صبا، حمزه مرادی بهرام، فهرست‌نویس نسخ خطی سازمان اسناد و کتابخانه ملی با اعلام این خبر گفت: «قدیمی‌ترین نسخه تاریخ‌دار موجود در کتابخانه ملی ایران مربوط به سال ۷۱۵ و ۷۱۶ قمری (حدود ۳۸۵ سال پس از درگذشت مولانا) است و به‌تازگی نیز دومین نسخه تاریخ‌دار باتاریخ کتابت ۲۰ شعبان ۸۳۸ قمری شناسایی شده است». مرادی بهرام تصریح کرد: «این نسخه نو یافته مثنوی از دوجهت کتاب‌شناسی و نسخه‌شناسی قابل‌بررسی است. کتاب هر شش دفتر مثنوی را در بر دارد و در آغاز هر مثنوی نیز، دیباچه هر دفتر به‌خط قاع آمده است. این نسخه در ۳۰۱ برگ روی کاغذ یخارایی نخودی به‌خط نستعلیق چهارستونی به‌دست محمد بن علاقرطاسی کتابت شده‌است. همچنین صفحه افتتاح هر دفتر دارای سرالوح کتیبه مذهب و مرصع دوره تیموری و به‌سبک شیراز است.»

رونمایی از تصاویر کتاب جدید خالق‌هری پاتر

انتشارات لیتل براون، کتاب جدید جی.کی. رولینگ، خالق‌هری پاتر را روانه بازار خواهد کرد. این ناشر معروف آمریکایی پیش از انتشار کتاب، چند تصویر از داخل کتاب را رونمایی کرده‌است. به گزارش ایبنا، قرار است کتاب جدید رولینگ با مخاطب کودک و نوجوان ۱۲ اکتبر سال جاری میلادی در عنوان «خوک کریسمس» چاپ شود. شرکت ادوبل هم نسخه صوتی این کتاب را به زبان انگلیسی روانه بازار می‌کند. رولینگ در کتاب جدیدش داستان پسری نوجوان به‌نام جک راتعریف می‌کند که دوست دارد اسباب‌بازی‌های دوران کودکی‌اش، به‌خصوص عروسک خوک خود را پیدا کند. او راه زیادی در جست‌وجوی آن طی و در این میان حوادث بسیاری را تجربه می‌کند. رولینگ، رمان‌نویس بریتانیایی عمده شهرتش به انتشار مجموعه داستان‌های فانتزی‌هری پاتر برمی‌گردد.

نویسنده‌های عشق نامه‌نگاری!

درباره رمان‌نویس‌هایی که مجموعه نامه‌هایشان شهرت فراوانی پیدا کرده‌است

های فرانتس کافکا وجود دارد، اما تعداد کمی از آن‌ها به اندازه نامه‌هایی به ملینا، شخصی، صمیمانه و صریح هستند. این نامه‌ها که کافکا آن‌ها را خطاب به «ملینا یسنسکا» مترجم اهل چکسلواکی خود نوشته است، افکار، احساسات، ترس‌ها و خواسته‌های رمان‌نویس معروف را در معرض دید عموم قرار می‌دهد و درک عمیق‌تری از مردی که پشت گنجینه‌های ادبی همچون «مسخ» و «محاکمه» قرار دارد، به طرفدارانش ارائه می‌کند.

■ **مجموعه نامه‌ها، جورج اورول**

جورج اورول یکی از مشهورترین نویسندگان نامه در دنیای ادبیات، تمام زندگی خود را – از روزهای ابتدایی مدرسه تا روزهای منتهی به مرگ غم‌انگیز و زود هنگامش – در مکاتبه با صدها فرد مختلف، از جمله خانواده دوستان و همچنین چهره‌های مهم سیاسی و هنری شرح داده‌است. این مجموعه عمیق که در واقع صدای خود اورول است، نشان می‌دهد که چگونه نویسنده «۱۹۸۴» به یکی از پرکارترین نویسندگان و متفکران قرن بیستم تبدیل شد.

■ **گزیده نامه‌ها، امیلی دیکینسون**

نامه‌های امیلی دیکینسون مانند اشعار اوزبیا، آهنگین و سرشار از احساس هستند. این مجموعه سه جلدی که سندی فوق‌العاده برای بررسی زندگی یکی از نویسندگان مطرح ادبیات است، این زمینه را برای خوانندگان فراهم می‌کند تا یکی از بزرگ‌ترین شاعران آمریکایی و دوران رشد او و افراد تجربیاتی را که بر کارش تأثیر گذاشته‌اند، بهتر بشناسند.

ترجمه: یاسمین مشرف – با گسترش استفاده از ایمیل‌ها، پیام‌های متنی و توثیت‌ها، نامه‌نویسی تاحدودی به‌هنری در حال مرگ در دنیای مدرن تبدیل شده‌است. بر اساس یک نظرسنجی که به‌تازگی در انگلستان انجام شد، ۶۰ درصد بزرگ سالان در ۱۰ سال گذشته پنج مورد یا کمتر، نامه نگاری دست‌نویس داشته‌اند. اما پیش از آن که افراد بتوانند هر فکری را افوری تایپ و با فشردن یک دکمه آن را به جهان ارسال کنند، نامه‌ها ابزارهای مهم برای برقراری ارتباط بودند، به‌ویژه برای مولفان، نویسندگان و شاعرانی که همیشه چیزهایی برای گفتن دارند. اگر از کسانی هستید که می‌خواهند چهره ادبی محبوبشان را بیشتر بشناسند یا به دنبال الهام گرفتن از مکاتبات این چهره‌ها هستند، این چند کتاب جذاب که مشکل از نامه‌های این نویسندگان است، می‌تواند به‌شما کمک کند.

■ **«عادت بودن» فلائری اوکانر**

به گفته سالی فیتزجرالد که مقدمه این کتاب زیبارا نوشته‌است، این مجموعه نامه، از کتاب «مرد خوب سخت پیدا می‌شود» اثر فلائری اوکانر و برنده جایزه ملی حلقه منتقدان کتاب، «خودنگارهای در قالب کلمات» است. صدها صفحه مکاتباتی که شوخ طبعی‌ها، تند مزاجی‌ها و خرد یکی از بااستعدادترین نویسندگان قرن بیستم را آشکار می‌کند، مجموعه‌ای هیجان‌انگیز را تشکیل داده که خواننده دوست‌دار بارها بارها آن را بخواند.

■ **«نامه‌هایی به ملینا» فرانتس کافکا**

هر چند مجموعه‌های متعددی از نامه نگاری